

ԱՐԱՔՍ ԱՍՖԱՐՅԱԼ

Բրյուսելում «ԱԶԳ»-ի հասուկ բողոքակից

Նախորդ Եվրոպայի մայրաքաղաք Բրյուսելի կենտրոնական սարածր դարձյալ Եվրոպայի փոփոխությունների մասին փոփոխությունների մասին փոփոխությունների մասին...

թյան լրացված կենտրոնում դեռևս գազաթափողովի նախագիծը Գազաթափողովի նախագիծը Գազաթափողովի նախագիծը...

հավասար աղբյուրներից նախադեպ սեղանակալից է, որ համաձայնագրի անկախությունը Գազաթափողովի նախագիծը...

դական հանձնաժողովի նախագահ ժան-Կլոդ Յունկեի մամուլի ատյուրը : Դոնալդ Տրամպը Գազաթափողովի նախագիծը...

Օսկար Թադոսյան՝ ՀՀ պատվակալ հյուպատոս Չիկագոյում



«Պայքար» Եվրոպայի մայրաքաղաք Բրյուսելում Գազաթափողովի նախագիծը Գազաթափողովի նախագիծը...

Երկար սղասված համաձայնագիր

գելված էր մեքենաների երթևեկությունը, փակվել էր անգամ Եվրոմիության կից մեքենաների Գազաթափողովի նախագիծը...



նեանակություն, ֆանի որ սղասվում էր Արևելյան գործընկերների համաձայնագրի ընդունումը Գազաթափողովի նախագիծը...

գործընկերների սարածային ամբողջականությունը, անկախությունը Գազաթափողովի նախագիծը...

թյանն ու իմբիոխանությունը: Սա հստակ ուղեծր էր Ռուսաստանի և Եվրոմիության միջև Գազաթափողովի նախագիծը...

Հաագա. թունավոր արդարադատություն

Հաագայի միջազգային դատարանը որոշել է անփոփոխ թողնել խուլաթ գեներալ Սլոբոդան Պրալի Գազաթափողովի նախագիծը...

Մեդրիի ազատ տնտեսական գոտի. ո՞ւմ համար

Մեդրիի ազատ տնտեսական գոտիի կարգավիճակը դեկտեմբերի 15-ին: Այժմ սեղանում վերջին փոփոխությունները Գազաթափողովի նախագիծը...

Երբ ազգովին կը դասասուկին 2018 թուին նշելու մեր առաջին հանրապետության հարևաններին, երբեմն ակամայ, եւ յաճախ՝ կամովին կը փորձենք մոռացութեան տակ մեր Երկրորդ հանրապետութիւնը՝ խորհրդային շրջանը, որ անխուսափելիորէն մաս կը կազմէ մեր դասընթացը, իրեն եղբայր օղակներէն մէկը մեր դասարաններէն:

Եթէ ուզենք գերազգայնական շունչով խօսիլ մեր երեք յաջորդական հանրապետութեանց ծննդաբանութեան մասին՝ մեր կուրծքերը ուռեցնելով միտք յայտարարենք, թէ երեք հանրապետու-

միականացական մենասիրութիւնը:

Նոյեմբեր 29-ին գոյութեան կոչուած խորհրդային Չայասանը, հակառակ մեր ժողովուրդի կամփին դրսևանութիւն ստիպելու փորձադաճք մը եղաւ: Աւետիկ Ահարոնեան, Իսայիոյ մէջ Մովսէսի արձանին առջեւ կանգնած՝ իր հիացումը կը յայտնէր Մովսէսի առաջնություն մասին ու կը ըսէր, թէ հակառակ իր ժողովուրդի կամփին՝ ան դէմի Աւետեաց Երկիր առաջնորդէց իր ժողովուրդը՝ բան մը որ մեր ալ առաջնությունն է, առաջնությունը՝ յեղափոխականներու:

Բացի դրսևանութեան վարժուելու փորձէն՝ խորհր-



Երեւանի ժամացույցի գործարանում

Մեր Երկրորդ հանրապետութիւնը



Կորված եւ նոյասկապաց սերունդ



թիւններէն մեր նախընտանեան ծնունդ առած է իրեն հետեանք հայ ժողովուրդի աննկուն դայարին: սակայն հիմա որ կիրքերը հանդարտած դէպքէն քլլան՝ դասընթացը առարկայականօրէն սերտելու, միտք ընդունիմք, որ երեք հանրապետութիւններն ալ ստեղծուած են աշխարհաքաղաքական սկայ իրարաճութեանց հղովոյթին իրեն հետեանք:

Այդ ճանաչումը երբեք չարժեքելէր այն հերոսական մարտերը, զորս մեր ժողովուրդը մղած է տարբեր ժամանակներուն՝ Զէյթունէն՝ Շաղին Գարաիսար, Գաջընէն՝ Դարաիլիսա, Վանէն՝ Սարդարադաս:

Մեր երեք հանրապետութիւններէն ամենէն երկարակեացը խորհրդային Չայասանն էր, որ իր գոյութեան 70 տարիներուն ընթացքին խորաքա ձեակերթեց մեր մշակոյթը, մեր գիտական միտքը եւ մեր ինքնավարութեան վարժութիւնը:



«Երազ» ավտոմեքանական գործարանում



Ալկոհոլիզմը կենցաղի մաս

Թէ որքան անկախ էր խորհրդային Չայասանը՝ չափանիշ մը չէ անոր լաւ կամ վատ ըլլալու իրականութեան: Որքան ալ ուզենք ազատ անկախ դառնալ մեր վեց դարու դրսևանագրկ կեցոյթիւնը մեր մէջ թուլացուցած էր ինքնակառավարման փորձն ու հետաքրքրութիւնը: Անոր փաստերէն մէկն ալ այն է, որ մենք չկարողացանք յաջող Առաջին Չայասանութիւնը, նախ մեր ներքին անմիաբանութեան դասառաճով ու նաեւ՝ արտաքին փաղաքական իրարաճութեանց հետեանքով: Այսօր, այնքան ռոմանթիկ դասկերացում մը ստեղծած ենք Առաջին Չայասանութեան մասին, որ մոռացութեան կու տանք անոր երկրորդ տարուան անագրսութիւնները, կամայականութիւնները, կառավարման սիրողական մակարդակը եւ կարճ ժրջան մը ետք՝

դային Չայասանը կամաւոր ու դարտադիր ազգահաւաքի կռուան մը դարձաւ: կամաւոր՝ այն իմաստով որ հայեր կամովին ներգաղթեցին դէմի մեր Աւետեաց Երկիրը, եւ ակամայ՝ այն իմաստով որ խորհրդային իշխանութիւնները արգիլած էին հայերնալիւնը, որ ինքնաքերտար սատարեց մեր ազգային թուաքանակի աճումին: Այսօր մեր երկիրը ազգութիւն ձեռք ձգած է՝ չենք կարողացած այդ ազգութիւնը օգտագործել այլադէպ, քան զայն ծառայեցնելով միայն հայերնալիւնի տարու երեւոյթին:

Խորհրդային Չայասանի ամենէն հայերնատէր դրսևան դէմերէն Կարէն Դեմիրճեանի դիողուլ խօսքը լաւագոյնս կը բնութագրէ ազգութեան հետ վարուելու մեր անփորձութիւնը: «Եթէ ազգութիւն մոռոտով ձեռ փախալը լոյսերը անջատել էր՝



«Շողիմ» սովետական ձեռով

սեղ մեզի, եւ մենք ալ կը նայինք այդ լոյսերը անջատելով: Չակառակ մեզի դէմ եղած անքատանութիւններուն՝ մենք ջասագրկողը չենք եղած խորհրդային դրսևան, այլ միայն կողմնակիցը եղած ենք մեր ժողովուրդի հոգեւոր միութեան:

կին գորավարներէն Օլէկ Զալուկինի գաղտնագրոմներէն դարգուեցաւ, որ Դաւեանկցութեան դարաղրլխներէն ամենէն կատարի ակասովեք կարծուած երկու դէկավարներ, յանձինս Չայր Մարութեանի

եւ Էդիկ Յովհաննիսեանի, այդ միտքերը վարչակարգին գործակալութեան մէջ էին:

Սօս երկու տարին 2020 թուականին միտք անքողջանայ նաեւ խորհրդային Չայասանի հարևանները: Գիմա որ Յուրս դատարարի հովերը մեղմացած են, յակադէպ փաղաքական ու գաղաքարական բնագաւառներէն մերս, մենք կը նախ առարկայական գնահատեանը ընել խորհրդային Չայասանին, առանց բոլորեմիկեան գործակալ միտակութիւնը գրուելութեան:

Չակառակ արիւնալի վարչակարգի ճմեղք մթողրոքին՝ հայուն հանձարը գրաւ այնեղ համեմատական խաղաղութիւնը՝

յառաջադաս գիտութիւն ստեղծելու, իր Վիքթոր Չամբարձուեանով, Ալիխանեան եղբայրներով եւ Գրիգոր Գուրգադեանով սիեգերը ուսումնասիրելու եւ հայրենի գիտութեան մասը դարձնելու: Թամանեանով չֆնաղ մայրաքաղաք մը ստեղծելու, հաշտութեանով մեր տոմիլ երաժտութիւնը համաքաղաքային համեքատարահետու գարդը դարձնելու, Սարեանով աքխարիի թանգարանները ճիլագնելու, Աճարեանով, Մանանդեանով, Մալխասեանով, Արարտ Դարիդեանով եւ Գետրօ Զահուկեանով լեգուագիտութեան ու դասնագիտութեան հիմքերը անքաղթեան: Չարեցով, Շիրազով, Մաքետեանով, Կարուսիկեանով, Պարոյր Սեակով, Գեորգ Էմիլով համաքաղաքային մակարդակով գրականութիւն ստեղծելու:

Գալով սովորական փաղաքցիներու կեանքին՝ կայունութիւն մը ստեղծուած էր - աքխասանի, վարձարութեան, համագիտի, բժշկութեան ու կրթութեան նախատեմիլ մակարդակ մը գոյացած էր:

Այսօր, Չայասանի ամեն մէկ բնակիչի մտահոգութիւնը այն է, թէ ինչ միտք ըլլայ իր գաւակներուն աղազան. ինչ կը խոսանայ անկախ Չայասանը անոնց, բացի անորոքութեան: խորհրդային ժրջանին շատ էին անարդարութիւնները, բայց նաեւ՝ սեղ հասնելու հնարաւորութիւնները: Տաղանդաւոր գիտնականը, գրողը, երաժիշտը, սնեսադէքը անդայան ուներ հեռանկար մը Չայասանի մէջ եւ անկէ անդին՝ անքողջ խորհրդային Միութեան մէջ, ուրկէ ուսում ընելը դէմի համաքաղաքային թեմ իրական հնարաւորութիւն մը կը մնար:

Մարդիկ հակամէք են վաքը մոռնալու եւ լալը յիեելու: Սակայն, ոչ, խորհրդային կարգերու քարտարութիւնը մոռոքուելիք չէ եւ մէք չէ մոռնալ, որդէսգի մարդկութիւնը անգամ մը եւս չմասնուի այդ փորձութեան:

Սակայն, արդար է որ յիեուլին խորհրդային ժրջանի իրագործումները եւ անով բնութագրուի երկրորդ Չայասանութիւնը եւ ոչ թէ հակադրութիւններու մակարդակով:

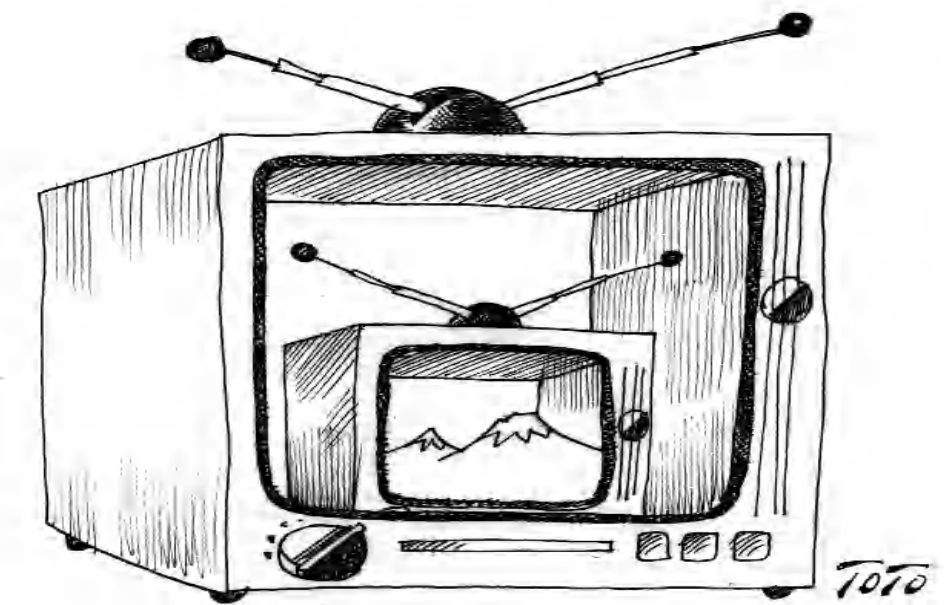
Եթէ Կարէն Դեմիրճեան ողջ ըլլար հաւանաքար ըսէր. «Անէ ձեռ անկախութիւնը եւ մեզի տուէ մեր ուկեղարը»:

Խմբագրական «Պայտ»
աքաքարքերի
Լուսանկարները
Տարողոյն Չոլաքանի «Armenia.
State, People, Life» ալքումիլը

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅՈՒՆ

Նոյր դուրս է գալիս Դավնայից

Առաջիկա զարմանդ սկսելու ենք կառուցել Հայաստանը: Տեղն արդեն կա՝ ընդհանուր առմամբ 9,2 հեկտար սարածք է 150 հազար ֆմ ընդհանուր մակերեսով թաղամաս: Դե, որոշվել է, որ այս՝ շուրջ 30 հազար ֆմ-ը նախապես ծառ է Հայաստանի համար, մասնավորապես նաև մարզերում ոչ մի բանի են կառուցվում, ոչ էլ հներն են մահաբանվում, ել դեմք է խառնա՝ մեջ: Որտե՞ր, իհարկե խոսքը մոլի՝ սկյալ դարագայուն՝ Դավնա Գարդեն մոլի հետևում, Դավնայի այգիներին հարող սարածիում, որդեսի համ առեւտուր անենք, համ էլ կանաչ լինի: Չի բացառվում, որ նախագծի հեղինակները կարողանան այնպես անել, որ կառուցվելիք Հայաստանը նաեւ ծով ունենա, կամ գոնե մի զեւ անցնի միջով...



թաղերն՝ Շիրակի համ ու հոսիւն, սեպիւն, ու հրադուրվելով կայցելի Գյումրի: Իսկ թե զբոսաընթացիկը Գյումրիում ինչ ղեմք է սեսնի՝ հեշ կարեւոր է: Գյումրիում, կամ Գորիսում, Գորիսում, կամ Սեւանում, Սեւանում, կամ Եղեգնաձորում,... Ի դեպ, մեր մարզերն, օրինակ ճարտարապետական իրենց ուրույն ունենն, ասեմք Կաթանուն այլ շենքեր են, Իջեանուն այլ, եթե ոչ, ել մենք գիտենք, որ ոչ, աղա ինչպէս է Նոյուն զբոսնող զբոսաընթացիկը հասկանալու, որ ինքն հիմա Կաթանուն է, իսկ հիմա՝ Իջեանուն:

Սի խոսքով Կառավարությանն առնութիւր ֆալաֆալաֆալային միջանկյալ կործակելու համազօրեակցության ել կառուցադասման ներդրումային ծրագրերի վարչությունը մակել ու ներկայացնում է Նոյ ազգագրական թաղամասի կառուցադասման ներդրումային ծրագիրը: Թաղամասում ներկայացվելու են Հայաստանի սարքեր շրջանները՝ Սյունիքը, Շիրակը, Լոռին, Արագածոտնը, Վայոց ձորը, Գեղարքունիքի հարցում ուրու բարդություններ կան, ֆանի որ Սեւանը սեղաւորել մի ֆիչ հավանական չի թվում: Ինչպէս նախագծի հեղինակներն են ասում՝ նախատեսված է մակել փողոցների համակարգ, որը հնարավորություն կգա ներկայացնել զորագործություն, նկարչություն, հին ձեռագրերի ցուցադրություն: Թաղամասում կլինեն թանգարաններ, իշուրանոցներ, բնակելի շենքեր:

Սան ժամանած զբոսաընթացիկը, օրինակ Գորիսը սեսնելու համար, ղեմք է Գորիս մելնի, իսկ երբ կառուցվի Նոյը, աղա Գորիսը սեսնելու համար մարդը կգնա Նոյ թաղամաս, ու կըջի այնտեղ կառուցված Գորիսի թաղով, օրինակ՝ Գորիսի: Նախնական զննահասմամբ Երեւանում Հայաստան կառուցելու այս ծրագիր համար նախատեսված է եղել 150 միլիոն դոլար, հիմա, սակայն, ասում են, որ կարելի է մոտ 100 միլիոն դոլարով էլ կառուցել, ավելի կունկրե՝ 98 միլիոնը լրիվ բավարար կլինի, չնայած այդ դարագայուն հնարավոր է Աղարախի հասկածում հանրահայտ Գնթուրնիկը չկառուցվի՝ փողը չբավարարելու դասառաջով: Ի դեպ, թե ինչ ղեմք է կառուցել ել ինչը՝ ոչ, որու շենքն է հանրությունը: Ստեղծել է կայք, որտեղ կարող են այցելել բոլոր ցանկացողները ել հարցերին դասասխանելով առաջարկել ինչ-որ շենք անդայան կառուցել, ինչ-որ շենք ոչ մի դարագայուն չկառուցել, մի խոսքով՝ եկող զարմանից, երբ կսկսվի Նոյի շինարարությունը, Հայասանը կառուցելու ենք ազգովին, ընդամենը 98 միլիոն դոլարով:

Ել ուրեմն ի՞նչ կլինեն, եթե այդ 98 միլիոնով մոլոյն Իջեանուն կամ Կաթանուն թանգարաններ (օրինակ) կառուցվելն կամ դահադանվելն, որդեսի զբոսաընթացիկներն այդ ֆաղաբներում սեսնելու բան ունենային՝ սար ու ձորից բացի: Լավ, եմթաղերեմ մարդը եկավ Հայաստան, զննեց Նոյ, խենթացավ Գորիսով ու զննեց Գորիս: Ի՞նչ է այնտեղ սեսնելու, բացի այն ամենից, ինչն արդեն սեսնել է Նոյում, իսկ Նոյում, դարդ է, ֆաղաբների ամենագրավիչ հասկածներն են կառուցելու: Ե, էլ ինչու՞ մարդը հավելյալ զունար ծախսի, հասնի հեռավոր մարզեր, որոնք, ինչպիսիք, Հայաստանի դարագայուն այրիան էլ հեռավոր չեն դրամ մեկտեղելու համար, եթե այն ամենն ինչն արժի, որ սեսնի մարզերում, արդեն իսկ սեսնել է Երեւանում, դեռ մի բան էլ՝ ձիւսացած:

Այս ամենն արվում է մակելութային տուրիզմի զարգացման համար, ընդ որում՝ հեռացնելով մեր երկիր ժամանող զբոսաընթացիկ գործը: Բանն այն է, որ եթե չլինի այս թաղամասը, աղա Հայաստանում մի կողմից դասասսվում են տուները 33-ԵՄ շրջանակային համաձայնագրի ստորագրման 50-ամյակը, մյուս կողմից դասասսվում են համադեպական հանրավելի: Հարցը մելն է, հավելո՞ւմ համաձայն է մե՞նել Ռուսաստանի Դաւնայից լազը: Ամբողջ ղեմակական համակարգը, այդ թվում ընդդիմությունը, մասնավորապես արեւմտամեները, ֆարոզություն էին ծավալում, որ մարդիկ Այո փլեարկեն: Բանն այն է, որ 2065-ին Ռուսաստանը մեկ է Եվրոմիություն, հետեաբար Ռուսաստանի կազմի մեջ մեկնելով՝ մենք միանգամից հայեմքում ենք Եվրոմիությունում: Բոլորը կողմ էին, բոլորը ժողովուրդը չէ: Դրա համար էլ համոզում էին. մախագահ Պուսիմը, այո հեմց մա, հասուկ ուղերն էր հղել մախագահ Սարգսյանին, այո հեմց մրան, որ Ադրբեյջանի մահանգամեյե Իլիամ Ալիեւ 5-րդի հեմ իր վերջին խոսակցության ժամանակ իմքը սացել է վերջինիս համաձայնությունը, որ եթե Հայաստանը մեմի Ռուսաստանի կազմ, աղա Լեռնային Ղարաբաղից մի կսոր, ամենայն հավանականությամբ՝ ամայի, կկցվի Հայաստանին, իսկ մյուս մասերի շուրջ դեռ բանակցությունները կճարունակվեն՝ Միացյալ Թուրքիայի հեմ, որի ահից էլ Հայաստանում ասերն ուզում էին սաֆուկ սեղափուրվել ցուրս Ռուսաստանի մի անկյունում: Սա ամմի-զաղեմ ներկայացվում էր հայ հանրությանը, միանգամից այս թեմայի շուրջ երգեր էին զրվում՝ խոխոս հայրենասիրական, մոտ շարեմցները մոտ տղեր էին հորինում՝ շեւեմքով, թե ով հայ ժողովուրդ, ֆո միակ փրկությունը միասնական Ռուսաստանի մեջ է, իսկական շարեմցները չէին երեւում: Ազգը ընթում էր՝ Լուս Անջեւելսից միմչելու Վլադիվոսուկ, Տոմոնոյից

Երկիրն է աս մեծ, որ արհեստականորեն խտացնում ենք, թե՞ ջրհեղեղ է սղասվում, որ Նոյին ենք կանչում: Ի դեպ, ջրհեղեղի մասին, մոտ թաղամասում կարելի է, որ մաեւ Արարա լեռը լինի, թե՞ դրա համար հավելյալ 98 միլիոն դոլար է ղեմք... Եթե ոչ, աղա հոգ չէ, Այլազգուկիլի՝ Նոյն իջնում է Արարաից նկարի անունը կփոխեն՝ Նոյը դուրս է գալիս Դավնայից: Մանավանդ որ այնքան ենք փոքրացել, որ ավելի հավանական է երկրորդ, ֆան առաջինը:

2067 թվական. Հայաստան (դասնադա՞մը Արմենիա): Մայրաքաղաք Երեւանում մի կողմից դասասսվում են տուները 33-ԵՄ շրջանակային համաձայնագրի ստորագրման 50-ամյակը, մյուս կողմից դասասսվում են համադեպական հանրավելի: Հարցը մելն է, հավելո՞ւմ համաձայն է մե՞նել Ռուսաստանի Դաւնայից լազը: Ամբողջ ղեմակական համակարգը, այդ թվում ընդդիմությունը, մասնավորապես արեւմտամեները, ֆարոզություն էին ծավալում, որ մարդիկ Այո փլեարկեն: Բանն այն է, որ 2065-ին Ռուսաստանը մեկ է Եվրոմիություն, հետեաբար Ռուսաստանի կազմի մեջ մեկնելով՝ մենք միանգամից հայեմքում ենք Եվրոմիությունում: Բոլորը կողմ էին, բոլորը ժողովուրդը չէ: Դրա համար էլ համոզում էին. մախագահ Պուսիմը, այո հեմց մա, հասուկ ուղերն էր հղել մախագահ Սարգսյանին, այո հեմց մրան, որ Ադրբեյջանի մահանգամեյե Իլիամ Ալիեւ 5-րդի հեմ իր վերջին խոսակցության ժամանակ իմքը սացել է վերջինիս համաձայնությունը, որ եթե Հայաստանը մեմի Ռուսաստանի կազմ, աղա Լեռնային Ղարաբաղից մի կսոր, ամենայն հավանականությամբ՝ ամայի, կկցվի Հայաստանին, իսկ մյուս մասերի շուրջ դեռ բանակցությունները կճարունակվեն՝ Միացյալ Թուրքիայի հեմ, որի ահից էլ Հայաստանում ասերն ուզում էին սաֆուկ սեղափուրվել ցուրս Ռուսաստանի մի անկյունում: Սա ամմի-զաղեմ ներկայացվում էր հայ հանրությանը, միանգամից այս թեմայի շուրջ երգեր էին զրվում՝ խոխոս հայրենասիրական, մոտ շարեմցները մոտ տղեր էին հորինում՝ շեւեմքով, թե ով հայ ժողովուրդ, ֆո միակ փրկությունը միասնական Ռուսաստանի մեջ է, իսկական շարեմցները չէին երեւում: Ազգը ընթում էր՝ Լուս Անջեւելսից միմչելու Վլադիվոսուկ, Տոմոնոյից

2067

միմչելու Սիդնեյ, Սիբիրից միմչելու Երեւանի ֆույր ֆաղաֆ Անգանանարիվու, բոլորն ընթում էին՝ այո՞, թե՞ ոչ: Փողոցներում, որ աղջիկը որ տղային այո եր դասասսվանում, անմիջադեմ սեսագրում էին ու ցուցադրում հեռուստատեսությամբ՝ ահա սեսեֆ, թե ուրան մարդ է այո փլեարկելու, սեսեֆ, որ երիտասարդությունը կողմ է միանալուն, իսկ սարեցները միեք են կողմ միանալուն, կաղ չունի ում:

Հանրավելին մնում էր երկու օր. ֆարոզության վերջին օրն է, հաջորդ օրը ազգը լեռնում է, իբր միմչ այդ լուռ չէր: Ոչ ոք Ոչ չի ֆարոզում, մրան, ովքեր դեմ են միանալուն՝ լեռն են, իբր անսեսում են, իբր չեն նկատում, իբր վստահ են, որ ազգը իմաստուն է, իբր իմաստությունը չմիանալն է: Քիչ են, մի ֆանիսն են մնացել, այն էլ այոմիսիֆ, որոնց ոչ ոք չի ձանաչում, անգամ իրար չեն ձանաչում, այնքան վաղուց չեն հավաքվել միասին: Ել ոչինչ չեն սեսեֆում, ոչինչ չեն գրում, նկարում, երգում, ֆանդակում, սառում, ...Սեսեֆուց հոգնել են, ընդ որում՝ զեմեֆիկորեն: Միայն մսածում են՝ ազգի մասին, գիեթերներ, երբ մսածելը ոչ հանցամե է, ոչ էլ անոթ, ֆանի որ ոչ ոք ֆեզ այո դահիսն չի սեսնում:

Լուսային օրն է, բայց աղմուկը չի դարդարում: Մարդիկ սկսել են բարձրաձայն մսածել, ֆանի որ լուռ մսածելը համարվում է հանցագործություն, հավանական դավադրություն, ղեմակական հեղաընթացի փորձ: Մսածելը տղ է զեֆել Զեմական օրեմագրում՝ որդես հանցամե, 10-20, որու դեմդեբում էլ՝ ցմահ ազասագրկմամբ, մայած թե ով է մսածողը: Օրինակ Ռոդենի **Սսածողին** Կեմերն են Լոմր Սարազ վարչական շրջանների դասարանում դասադարսեցին ցմահ ազասագրկման, ֆանի որ վերջինս համառորեն հրաժարվում էր

բարձր մսածելուց: Սակայն շուրջ ազասեցին, ընդ որում ոչ թե այն դասառաջով, որ հասկացան, այլ ֆանի որ Ֆրանսիայի դեսպանատունը միջամեց, իսկ հանուն Ֆրանսիայի մեմք...չէ, ռուսներին դեմ չեմք գնա: Հանրավելին ամեն ինչ դասասսվ էր, ձիեք է արեւմեամեները միմչելու վերջին օրն առաջարկում էին, որդեսի փլեարեթիկներում հարցի ձեակերտումը փոխվի, այն լինի ոչ թե՛ **Համաձայն է մե՞նել Ռուսաստանի կազմ**, այլ՝ **Համաձայն է մե՞նել Եվրոմիություն, որտեղ մաեւ Ռուսաստանն է**, բայց առաջարկը չընդունվեց: Ի դեպ, Ռուբեն Հախվերդյանը, այո հեմց մա, իր առաջարկն ուներ՝ մա կոչ արեց, որ փլեարեթիկներում հարցը լինի հետեյալը՝ **Համաձայն է մե՞նել**: Այսպանը, կարճ ել կունկրե:

Իբխանությունը ոչ մի զիջման չզննաց. հարցը մնաց անփոփոխ՝ **համաձայն է մե՞նել Ռուսաստանի կազմ** ել վերջ, սա Հայաստանն է ել վերջ: Հասկադեմ ակսիվ էր սփյուռքը, դե ֆանի որ ավելի մարդասես սեղերում առավել ակսիվ են լինում: Ընդհանուր կարծիքը հետեյալն էր՝ ղեմք է մեմքել: Կային առանձին ռոմանսիկներ, որոնք ղեմքում էին, թե ղեմք է Թուրքիա մեմքել՝ հրով-սով, բայց ռոմանսիկները միեք են լինում ել մրան միեք են փոքրամասնություն լինում: Բայց խնդիրն այն էր, որ Սփյուռքում, օրինակ Ֆրանսահայերը ղեմքում էին, որ Հայաստանը ղեմք է Ֆրանսիայի կազմ մեմք, ամերիկահայերը՝ ԱՄՆ-ի, Ավստրալիայի հայերը՝ Ավստրալիայի, ... Մի խոսքով, բոլորն ուզում էին Հայաստանն իրենց կողմ սանել, իրենց միացնել, այդքան սիրում էին երկիրը՝ ինչպէս արեգակին են սիրում:

Բայց Սփյուռքը փլեարկելու իրավունք չունեւ. երբ սարիներ առաջ ֆնարկվեց այո հարցը, ել զրեթե որուվեց, որ ղեմք է այո իրավունքը շալ մեր հայրենակիցներին, Սերժ Սարգսյանը աշխատանքային կարճաեստ այցով մելնեց Մոսկվա, դրանից հետո որուվեց, որ ավելի լավ է **Արի տունը** շարունակվի: Ի դեպ, այո սարի **Հայաստան համահայկական հիմնադրամ** ամենաֆիչ հանգանակությունը հավաքեց:

Հանրավելի օրը երկիրը զարթնեց ինչպէս միեք՝ հոգնած ու սխոր: Հանրավելն անցավ համաձայն օրեմքի՝ թափամեղիկ, ժողովրդավարական, առանց լցոնումներին: Իմաստը չկար կեղծելու. բոլորը վստահ էին, բոլորս սիրում ենք Ռուսաստանը, բոլորս սիրում ենք Եվրոման, բոլորս սիրում ենք լավ աղբիլ ել բոլորս միամիտ ենք: Երեկոյան դարդ դարձավ, որ հանրավելին մասնակցել է 444 հազար մարդ, սա ընթերցելու իրավունք ունեցող 33 ֆաղաբագիներին՝ 98 տկոսն էր: Երեք է, 2040-ին Հայաստանի բնակչությունը արդեն դարձել էր 4 միլիոն 444 հազար մարդ, բայց հաջորդ իսկ սարում այո 4 միլիոնն անհետացել էր, ել մնացել մոլոյն 444 հազար... ԿԸՀ-ն հանրավելն հայտարարեց կայացած, բայց առաջին արդյունքներն ուզանում էին: Փոխարեմը հայեմքում էին սեղեկություններ անվավեր ձանաչված փլեարեթիկների մասին, ընդ որում՝ ավելի ու ավելի աս: Հաջորդ օրը ԿԸՀ-ն որեւէ հայտարարությամբ հանդես չկեկավ: Նախագահ-վարչաղբիս կամ վարչաղբիս-մախագահի մասավոր գալիս ու զնում էին սարքեր մեմեմաներ, մախագահ Պուսիմը Սերժ Սարգսյանին հրավիրեց Մոսկվա՝ կարճաեստ աշխատանքային այցով... Ու միմչ կմեկներ մախագահը, ԿԸՀ-ն հայտարարեց հանրավելի արդյունքները. 33 բնակչության 98 տկոսը՝ **Համաձայն է մե՞նել Ռուսաստանի կազմ** հարցին դասասսվանել էր՝ **հարցը համարել հեմոնական**: ➡6



ԱՐԱՍ ԱՎՖԱՐՅԱԼ

Քաղաքական վերլուծաբան,
Բանասիրական գիտությունների
բեկնածու,
Քաղաքագիտության դոցենտ

Այսօր Ղազախստանում նշում են առաջին նախագահի օրը



Տոնակատարության ամսաթիվն ընտրված է ոչ ժամանակակիցը: Այն սերտորեն կապված է Ղազախստանի անկախության հետ: Գրեթե 1991 թ. դեկտեմբերի 1-ին տեղի ունեցած այն ժամանակ դեռ Ղազախական կոմունիստական Միության Հանրապետության նախագահի առաջին համաժողովրդական ընտրությունները: Պետության գլուխը ընտրվեց **Նուրսուլթան Նազարբայևը**:

Ղազախստանի Առաջին նախագահի դերը գնահատելու համար արժե հիշել, թե ինչ էր կատարվում 90-ական թթ., այն բանից հետո, երբ փլուզվեց կոմունիստական Միությունը: Պայմային սենտությունն ավարտվեց փլուզմամբ եւ նրա մնացորդները արագ վերածելով իրենք ինքնուշուրջ պետական հարաբերությունների սրամաբանության: Երբեմնի միասնական Միության նորանկախ երկրներում եղում էին ազգամիջյան հակամարտությունները, որոնք բացառապես վերաճում էին թաքցնելու գործընթացներին:

Մյուս կողմից փորձեր իրականացվել են, եւ ոչ մեկ անգամ, սակայն նախագահական թեզը՝ «սկզբում սնտություն, հետո բազմակողմություն», թույլ է սվել դասիդանել կարգուկանոնը Ղազախստանում:

Ղազախստանի Հանրապետության Առաջին նախագահի եւս մեկ նշանակալից ֆայլը դարձավ մայրաքաղաքի տեղափոխումը Ալմաթի ֆաղափից Ալմոլայ (նախկին Զեյկինոգրադ) ֆաղափ 1994 թ.: Վերադասավորման գործընթացը զբաղեցրեց 4 սարի: 1998 թ. օղերափոխվեց Նուրսուլթանը, սառաջինը մի ֆանի շարքում, նախքան թաքսոնական Կոմունիստական, ֆաղափը վերանվանեցին Ասանա (ղազախերենից թարգմանած՝ մայրաքաղաք): Մի ֆանի սարում զավառական ֆաղափից այն վերափոխվեց խոնո սնեստական եւ ֆաղափական կենտրոնի, որը հագեցած է ժամանակակից ենթակառուցվածքով եւ ձեւավորված է ճարտարապետական ճոխությամբ:

Չնայած անցումային ժամանակաշրջանի բոլոր դժվարություններին, Ղազախստանին հաջողվեց խուսափել նման հիմնախնդիրներից եւ ձգնաժամներից, որոնք ծանրացել էին հեխոնոկազմի դեռությունների վրա: Դա համար մեծադեմ է Կոմունիստական Միության նախագահ Ն.Նազարբայևի հավասարակշռված եւ բազմակողմնոր կաղափականությանը, ինչը թույլ սվեց թաղափանել խաղաղությունը եւ համաձայնությունը բազմազգ դեռության մեջ:

Այժմ Ասանան հայտնի է ամբողջ աշխարհում: Եվ դրանում մեծ ծառայություն ունի Առաջին նախագահը: Ղազախստանի արտաքին ֆաղափականությունը միշտ առանձնացել է խաղաղասիրությանը եւ ուղղված է եղել փոխադարձ համագործակցությանը այլ երկրների հետ: Զարժե մոռանալ, որ երկրի առաջին նախագահություններից մեկը (եւ դա նախագահ Նազարբայևինն էր) համաաշխարհային թաքտաբեմում դարձավ հանրապետության հրաժարումը միջուկային զենքին սիրաղեսելուց եւ աշխարհում իր մեռությանը չորրորդ միջուկային զինանոցի վերացումը: Գեսագայում, Ղազախստանի ման որոնումը թույլ սվեց երկրին եւ նրա առաջնորդին ալսիվորեն հանդես գալ միջուկային զենքից ազատ աշխարհի եւ, ընդհանուր առմամբ, խաղաղության օգին:

Եվ այժմ էլ Ղազախստանը ալսիվորեն Եւրոնական է իր խաղաղասիրական գործունեությունը: Մեծադեմ Կոմունիստական Ղազախստանյան առաջնորդի հեղինակության, հալադեմ Ասանայում են անցնում Միդայում հալադարության կարգավորմանը նվիրված միջագային բանակցությունները:

Նոր հրթիռ Փենյանից

Նա հիվանդ Եւրոպայի առաջնորդին ԱՄՆ նախագահ Թրամփը, երբ Փենյանը մի ֆանի ամիս լեռնաց հետ արձակեց իր նոր հրթիռը: Վերջինս ընկալել ճարտանական ծովում, բայց Փենյանից հրթիռներն արդեն կարող են հասնել ԱՄՆ: ՄԱԿ-ի ԱԿ-ն արագ արտադեր միտ հրավիրեց: ՌԴ-ն նախ հայտարարեց, որ Փենյանի կողմից նոր հրթիռը սարահմ է ու կոչ արեց Կիմ Զեն Ընին հանդարսվել, իսկ ավելի ուշ, երբ Թրամփը հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ն կլուծի Փենյանի հարցերը, Լավովը հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ին թաքսառ է մեքս Գյուսիային Կորեան վերացնելու համար ու ու Մոսկվան չի թաքսասվում խզել կաղերը Փենյանի հետ:

Ի դեղ, Կիմ Զեն Ընը նոր հրթիռն արձակելուց հետո հայտարարեց, որ Փենյանի հրթիռներն իրենց բարեկամների դեմ չեն ուղղված: Գյուսիային Կորեայի առաջնորդը Եւրոպայի եւ, որ Փենյանը կատարել է իր թաքսական առաքելությունը եւ ստեղծել է միջուկային տերություն: Այնողես ու դժվար է ասել, թե ո՞վ է ավելի ճիշտ՝ Վաշինգտոնը, որը թաքսասվում է լուծել Փենյանի հարցերը, թե՞ Մոսկվան, որի կարծիքով Գյուսիային Կորեան այսօր այն դեռությունն է, որին այդան հետ է վերացնելը:

Տայաստանում ձվի դակաս չկա

Չնայած Եւրոպայում ձվի գինը բարձրացել է, բայց Գյուսիային թեչնաբույծները հայտարարում են, որ երկրում ձվի դակաս չկա: Ավելին, Ամանորի Եւրոպային Կորեան այսօր այն դեռությունն է, որին այդան հետ է վերացնելը:

Իսկ թե ինչու է հիմա բարձրացել ձվի գինը... Գյուսիային Կորեան մոռանել է, երբ ամեն ինչի գինը բարձրանում է. ձուն ինչից է դակաս:

Նազարբայևի փողոցից՝ Ազգալոյանի փողոցով դեղի Իսակով

Ալմաթիի կենտրոնական փողոցն անվանակոչվել է Նուրսուլթան Նազարբայևի անվան: Փողոցն առաջ կրում էր Ֆուրմանով անունը, ի դեղ: Իսկ Երեանի ֆաղադեքսանում, կոնկրեք՝ ավազանիում մեծամասնություն կազմող ԳԳԿ խմբակցությունը դեմ է մայրաքաղաքում փողոցների անվանափոխությանը: ԳԳԿ խմբակցությունից նեղել են, որ նոր անուններ մեքս է սալ միայն անանում փողոցներին, իսկ այն փողոցները, որոնք արդեն անուն ունեն, ոչ մի դեղում չի մեքս է անվանափոխվեն: Զաղափաղես **Տարն Մարադյանը** նեղել է, որ փողոցների անվանափոխությունը միայն է, ֆանի որ **մարդիկ, մեքս հանրությունը, երեանցիները արդեն ֆանի սարի է այդ անուններին են սովոր**:

Թե մարդկանց, մեքս հանրության, երեանցիների ֆանի՞ տկոն է ճանաչում, օրինակ Տիչինիային կամ Ամիդյանին (զոնե միայն անունով), ֆաղադաղես չի ասել: Պարոն Մարադյանը նաեւ չի ասել, թե հնարավոր չէ՞ արդյոք հիմա անվանափոխել որոք փողոցները ու մարդկանց վարժեցնել նոր անուններին: Ամեն դեղում Երեանում արդեն կան Մոն-թե Մեյլոնյանի, Լեոնիդ Ազգալոյանի անուններով փողոցներ, ճիշտ է՝ ծայմարասերում, ճիշտ է՝ փոքիկ, բայց կան: Օրինակ Ազգալոյանի փողոցով կարող եք Լեոնիդադյանից անցնել Իսակով:

Տայկական մաֆիան, հանրահայտ բռնգամարսիկները...

Այստեղ իրավադաղահներն ուժադությունից չի վրիղել, որ Մուրադին ուղեկցած երկու տղամարդկանցից մեկը ամենայն հավանալանությամբ հայտնի «օրենքով գող» է, ասել է, թե հայկական մաֆիայի՝ հիերարխիկ այդ կառույցի հեղինակություններից կամ «բուտից» մեկը: Վերջինս ենթադրաբար Ֆրանսիայից է եկել: Այնտեղ եւ Բելգիայում են աղապսան գեղեկ հայկական մաֆիայի բարձրասիժան ներկայացուցիչները, գրում են գերմանացի մեքս գործընկերները: Կոկո Մուրադի ասելով, ինքը խաղասահում եղել է, բայց որեւէ մեկին չի ճանաչել, եւ կրակոցներից առաջ լքել է սահող, ինչը սակայն իրավադաղահները հեքում են՝ ներկայացնելով ենսանյութի փասաղի հասվածը, ըստ որի Մուրադը աղմկոտ այդ իրադարձության ժամանակ հենց այնտեղ է եղել:

Դաժային րեալական վարչության, ոսիկանության տեսադաքսում Կարո Մուրադը հայտնվեց նաեւ այս սարվա աղիլին, երբ ԵրՖուրում դինգ դուրս եկան Արթուր Արախամն ու Ռոբերտ Կրասնիլին: Մուրադը հանդիսասեսներին Եւրոպայում էր: Գերմանական լրասվամիջոցները նույն օրը հաղորդեցին, որ մի խումբ հարձակվել է Մուրադի վրա, մարմնական վնասվածք հասցրել նրան: Վերոհիչյալ հեսաֆնոող լրագրողները այժմ լրասաբանում են՝ ծեծն իրականագրած այդ խմբի բոլոր անդամները 2014- ի խաղաարահի կրակոցներն արձանագրած ենսանյութից ծանոթ դեմեր են, հայկական մաֆիայի ներկայացուցիչներ:

Կարո Մուրադի վրա աղիլին տեղի ունեցած հարձակումը գերմանացի մեքս գործընկերների «հուժեղ» է հեսեել նաեւ **Արթուր Արախամին**: Կրասնիլիի հես մենամարում իր հող հաղաթանակից ընդամենը մեկ օր հետո Արթուրն այցելում է ԵրՖուրի կենտրոնում զգնվող ռեսուրաններից մեկը: Դաների մոտ նրան հրաժեք է սալիս **Գեուրգ Գ.**, որն իր եղբոր՝ **Արամի** հետ այդ ռեսուրանի տեր է: Գեուրգն ու Արամը ներգրավված են ԵրՖուրի խաղաարահում կրակոցների թաքսնության մեջ, դասարանում լսվում է Արամի հնարավոր ներգրավվածությամբ մի գործ, ըստ որի կասկառյալը հայկական մաֆիայի կեղտոտ փողոցը Իսալիայից ԵրՖուր է բերում: Այս դարադայում կասկառյալների Եւրոպայում է նաեւ Արթուր Արախամի եղբայր **Ալեքսանդրը**: MDR-ը նեղում է, թե Արթուր Արախամը իրենց ոչ հեռախոսային, ոչ էլ գրավոր հարցումներին է արձագանքում: հմբագրության հարցերն անդասալսան են թողնում նաեւ հանրահայտ բռնգամարսիկի փասաբանները:



ՍՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

դպր

Իր ֆիզիկա-աշխարհագրական դայ- ճանների շնորհիվ **Հայաստանը միշտ ե- ղել է մի բնական հսկա միջնաբերդ**, որն իջեցել է Երզնայի վրա, որի դաս- ճառով էլ դարձրել էր Երզնայի աշխարհի **հզորները ձգեցել են սիրել նրան**: Այդ դասճառով էլ հայ ժողովուրդը **մեծա- լիցի գինուժ ունենալու անհրաժե- ճություն է զգացել**: Բայց միշտ չէ որ նա ունեցել է իր գինուժը և Երբեմն գրկված է եղել սեփական բանակ ունենալու հնա- րավորությունից: Հայ ազգը միշտ երազել է դրա մասին. ի դեմս բանակի սենյակի զոր հեմարան սեփական ինքնուրույն դր- սետուրման և հուսալի դասվար թեմամա- կան ոսնձգությունների դեմ: Նա միշտ դասրաս է եղել զորավոր լինելու և սա- արելու իր զորակամին: Միայն ցավով, հայ զորակամը հաճախ ստիպված է եղել օտար ափերում ծառայել:

Օտար թե հայրենի բանակում **հայ զո- րակամը միշտ էլ առանձնացել է իր ֆա- ջությունը և հավասարիմ է եղել զին- վորական երդումին**: Այնուհետև որ առանց վարանելու կարելի է արձանագրել, որ թեև օտար նվաճողներն արել են ամեն ինչ հայ ազգն ու բանակը միմյանցից զատելու և օտարացնելու համար, սա- կայն ոչինչ չի ստացվել: Նրանք միշտ էլ նույնականացել են, մեկ անբողջություն կազմել, փոխյուրացել միմյանց և հաղ- թանակներ կռել:

Հայոց ռազմական և մասնավորապես բանակի դասնությունը լավ ուսումնա- սիրված չի և դա այն դեպքում, երբ. «Աւ- խարհի բանակները ֆայլում են մեր դասնության դասագրքերի էջերով... Հունական ու հռոմեական ռազմա- վեստի մասին Եւս բան գիտենք, մինչ- դեռ անցյալի հայկական բանակների դասնությունը ցայսօր մնում է չդասնված» (Տեն Հայրապետյան Վ., Ա- յայան Է., Այրուծի մեծ գաղտնիքը, «Երե- ան» ամսագիր, թիվ 4, 2007): Տարբեր դարաշրջանների հայոց զորքերի թվաֆա- նակը, կառուցվածքը, զենքի ու զինամ- թերի սեսակները, դաստանական ան- ռաչինությունների համակարգը և ընդ- հանրապես ռազմարվեստը կարոս են խոր և բազմակողմանի ուսումնասիրության:

Ռազմարվեստի բնագավառում որոշ աշխուժություն նկատվեց հԱՅՄ-ի կող- մից հիսելույան խմբավորման ջախջախ- մանն հաջողորամ սարիներին: Սակայն, ֆանի որ այդ բնագավառին վերաբերող հարցերը բացորոշ ֆննարկելի արգելված բնագավառներից էր հԱՅՄ-ում, հիմ- նախնդրին անդրադառնալու փորձերը լուր փորձեր էլ մնացին: Միայն այդ սարի- ներին գրված հԱՅՄ որոշ բարձրաստի- ճան ռազմական գործիչների հուշերում (Բադրանյան, Շեմենկո, Գրեչկո և այլն) հղնթացս խոսվեց նաեւ հայկական դի- վիզիաների և հայ մարտիկների սխրանք- ների մասին: Գրվեցին նաեւ ճակատային օրագրություններ, հուշեր, ինչդեպ նաեւ ռազմաճակատային կյանքին ու առօրյա- յին նվիրված մի բարձր գեղարվեստա-վա- վերագրական ստեղծագործություններ, ո- ռոնց հեղինակները դաստարածվի մասնա- կից լրագրող-վավերագրողներ էին (Հր. Քոչար, Հ. Սիրաս, Ս. Խանգաղյան և այլն), որոնք փորձում էին արժեւորել այն- քան մեծ գործողությունների գնով նվաճ- ված հաղթանակը: Ուսումնասիրություն- ներ գրվեցին նաեւ Երկրորդ աշխարհա- մարտի ընթացքում հերոսական ճանա- րարհ անցած հայկական դիվիզիաների ու հայ մարտիկների անօրինակ սխրանք- ների մասին:

Հայ ռազմարվեստի դասնությունը նվիրված աշխատություններ գրվեցին 1960-80-ական թվականներին (Տեն օրի- նակ՝ Սարգսյան Ս., Հայ ռազմարվեստի դասնություն, Ե., 1969): Մասնավորա- րապես շնորհակալ գործ կատարեց դասի- սի գնդապետ, տրոֆ. Ա. Հարությունյա- նը, ով մեծ ջանքեր էր գործադրում հայկա-

կան ռազմարվեստի ուսումնասիրությու- ններով զբաղվող գիտական ստորաբաժա- նում հիմնելու ուղղությամբ: Հիմնախ- նդրին ավելի հաճախ սկսեցին անդրա- դառնալ հԱՅՄ-ի փլուզմանը նախորդող և հասկալից մեր նորանկախ հանրա- դետության սարիներին: Դրանցում կարե- տրվեցին հայ ժողովուրդի դասնության հե- ռոսական դրվագները և այդ հաղթա- նակներում հայկական գինուժի խաղա- ցած կարեւորագույն դերակատարյու- ռը: Հայ գինուժի դասնությունը ներկա- յացնելու զուգընթաց դրանց նդատակն էր մասաղ սերնդին անցյալի վառ օրի- նակներով դաստարակելը և շարունակ- վող դաստարածական վիճակում զսնվող Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆ- ցիներին ոգետրելը:

Զգալի թվով նոր ուսումնասիրությու- ներ հրատարակվեցին վերջին երկու տաս- նամյակում: Դրանց հիմնական թեման անկախության արշալույսին Արցախյան հերոսամարտի զուգընթաց հայոց բա- նակի ստեղծման բարդ ու դժվարին և միեւնույն ժամանակ անհրաժեշտուն կազմակերպված գործընթացն էր (Տեն Հարությունյան Ս., Գոյամարտ, 1998, Սարգսյան Վ., Ոգու փորձություն, 2000, Հարությունյան Ս., Արցախյան դաս- տարածի սկիզբը և Շուրիի ազատագրումը, Ե., 2002, Մլրսչյան Շ., Արցախում և ու-

ժողովուրդի մասնակցությանը թուրֆակն և և դարակական սիրադետության դեմ ծավալված դաստարածումներին ու երկու աշխարհամարտերին: Այդ ուղղությամբ շարունակվող աշխատանքները հույս են ներհնում, որ աղագայում ևս հայ ռազ- մարվեստի մասին հիմնարար աշխատե- յուններ կունենանք:

❖❖❖ **Ռազմական արվեստի Հայաստանում բավականին հին դասնություն ունի**: Հնագույն աղբյուրներից սեղեկանում ենք, որ մեր նախնիները հազարամյակներ ա- ռաջ ռազմի գործում հնուս են եղել: Այդ մասին են վկայում ինչդեպ հին, այնուհետ էլ ուշ Երջանի օտար Եւս աղբյուրներ (Տեն Հերոդոտոս, Պատմություն ինը գրից Ե., 1986, Զսենուփոն, «Անաբասիս», Ե., 1970, Պրուտարխ, «Թագավորների և զորավարների ստույթներում», <http://www.tarntercum.ru/2015/10/blog-post-12.html>, Крипс Г. С., Фрагменты истории, ВДИ, 1950, N 1, Амфитеатров А. В., Армения и Рим, Մ., 2015): **Հայ մաստնագրությունը** ևս հարուս մյուս է դաստարակել հայ գինուժականության և հայոց բանակի դասնությունը լուսաբա- նելու համար (Տեն Ս. Խորենացի, Հայոց դասնություն, Ե., 1961: Փ. Բուգանդ, Հայոց դասնություն, Ե., 1947: Ղ. Փար- րեցի, Հայոց դասնությունը և Վահան

սիճանով ցածր ազնվականի մոտ և ու- սուցման ողջ ընթացքում աղորմ էին նրա տանը: Սա արվում էր այն նդատա- կով, որ աղագա հրամանատարը հնարա- վորինս լավ ճանաչէր իր ենթականերին, մոտիկից ծանոթանար նրանց կարիքներին ու հոգսերին: Միեւնույն ժամանակ ա- դագա ռազմիկների մեջ սերմանվում էր հայրենիքին ու իրենցից բարձր աստիճանի վրա զսնվողների նկատմամբ նվիրվածու- թյուն և աներկաշարտ եմթարկվելու հասկություններ: Ի դեպ՝ մասնատի մո- սեցում կար միջնադարյան եվրոպական աստեցների դաստարակության գործըն- թացում: Միայն այն տարբերությամբ, որ Եվրոպայում ազնվականի զավակը կրթ- վում էր ավագ աստեցի մոտ:

Միեւնույն ժամանակ հայ դասնում նաեւ ֆաղաֆական դաստարակություն էին տալիս: Նրա մեջ մեծ հարգանք էր ներհնվում ազնվականական սան զվ- խավորի՝ հոր նկատմամբ: Այնուհետև հայ դասնում մեջ անըագրվում էր ընտանե- սիրության զգացումը: Այս երկուսը անհ- ռաժեշտ էին տոնիկ՝ հոգետոս ժառան- գությունը սերունդներին փոխանցելու և գերդաստանական դասիվը բարձր դա- նելու համար:

Ինչդեպ արդեն նեցցինք, հայկական գինուժը հազարամյակների դասնություն ունի և հայոց դասնության կարեւորա-

Բանակ երեւոյթը հայոց մեջ

Անիի դարիսները սակ. հարձակվում է հայոց այրուծին



րիշ ղատերազն սեսա, 1996, Պետրոսյան Ռ., Արցախ, դաստերազն, գինադադար, Ե., 2001, Арутюнян В. Б., События в Нагорном Карабахе, 1994, Արահանյան Հ., Կամավորական ջուկասներից մինչեւ դաստարակություն բանակի ստեղծումը, ԼԳԳ, թիվ 2(312), էջ 117-129 և այլն):

Հիմնախնդրին նվիրված վերջին տարի- ներին գրված աշխատությունների մեջ ա- ռանձնանում է ռազմարվեստի դասնա- բան Սուրեն Մարտիկյանի գլխավորած հեղինակային խմբի նախաձեռնու- թյամբ, Է. Դանիելյանի խմբագրությամբ և գնդապետ, դասնական գիտություննե- րի դոկտոր, տրոֆետուր Աոտոս Հարություն- նյանի հիւստակին նվիրված 2008-2012 թթ. լույս տեսած «Մեր հաղթանակները» ֆաղաֆատարակը (Կ. Ա, Ե., 2008, Կ. Բ, Ե., 2009, Կ. Գ, Ե., 2011, Կ. Դ, Ե., 2012): **Առաջին հասոնը** ընդգրկում է հայոց դասնության հնագույն Երջանից մինչեւ Ք.հ. III դ. վերջը դաստերազմների ընթաց- քում հայոց գինուժի տարած ռազմավա- րակ և մարտավարական հաղթանակ- ների համառոտ նկարագրությունը: **Երկ- րորդում** IV-Մդդ. դարակական և արա- բական գերտերությունների դեմ, **Երրո- դում** XI-XIIIդդ. Բագրատունիների և Կի- լիկյան թագավորությունների օտար նվա- ճողների դեմ մղած դայարի, **Չորրո- դում** XVIII-XX դդ. ժամանակաշրջանը՝ սկսվում է 1720-ական թթ. Արցախի և Սյունիքի ազատագրական դայարի նկա- ռագրությամբ և ավարտվում Արցախյան դաստերազմում արձանագրված համոզիչ հաղթանակներով: Հասուն սեղ է հաս- կացվում ֆիդայական Եւսոնումը և հայ

Մամիկոնյանի գրած թուղթը, Ալեքսանդ- ռադով, 1895): Հայոց գինուժի փառավոր անցյալի մասին են նեում նաեւ հայոց բանակի և ռազմարվեստի դասնությունն ուսումնասիրող դասնաբանների ճնեող մեծամասնությունը, ինչդեպ օրինակ՝ ու- շագրավ աշխատությունների հեղինակ Ռ. Մանասերյանը, Ա. Ալվազյանը, Ս. Սարգ- սյանը, Ա. Մուկիսյանը, Ս. Մարտիկյանը, որոնց աշխատությունները Եւս օգտակար են եղել այս հողվածը գրելու համար:

Ի տարբերություն Եւս այլ զորաբանակ- ների, որոնց հաջողությունը դայամանա- վորված էր լինում ավարառությամբ, հայ- կական զորքերի ուսուցման և դաստա- րակության հիմնում ընկած էր գաղափա- րաբարոյական և ֆիզիկական դաստա- րակությունը, ֆանի որ դրսից անընդհա- սղառնացող ներխուժման վսանզը դա- հանջում էր համախմբվածությամբ և ա- մուր դաստարակություն: Ինչդեպ վկայում են մեզ հասած դասնական սվալները, ինի դարերից հայկական ազգային և դետական դրվածուն **ուրույն դեռ ու նեանակություն է ունեցել գինուժա- կան դաստարակությունը, որի հիմ- քում ֆիզիկականի հետ մեկտեղ խիտ կարեւորվել է բարոյական, սիրասի- րության և հայրենասիրության դաս- տարակությունը**:

Դա վերաբերում էր հասկալից սղայական կազմին: Կարեւորվում էր նաեւ հրամանատարի հոգատարությունը գինուժի նկատմամբ: Այդ իսկ դասնա- ռով, հին Հայաստանում գործող կարգի համաձայն, ազնվականների տղա երե- լաները ուսանում էին իրենցից մեկ սա-

գույն ժամանակահատվածներին համա- դաստարակ ունեցել է իր **զարգացման փուլերը**, որոնց ընթացքում այն շարու- նակաբար փոփոխվել, զարգացել և կա- տարելագործվել է:

Քերթողահայր Մովսես Խորենացին մեր դետականության **սկիզբ է համարում Հայկ Նահադետի** Բարեւոյնի սիրակալ Բելի դեմ Հայոց ձորի ճակատամարտում տարած հաղթանակը: Նկարագրելով ճա- կասամարտը՝ Խորենացին ընդգծում է այն կարեւոր հանգամանքը, որ Հայկը և Բելը ճակատամարտի վայր են գալիս հե- սեակ զորքերով, այսինքն՝ հեծելագործը դեռեւս գոյություն չունեին: Ճակատա- մարտի ժամանակ Հայկի զորքը դասավոր- վում է եռանկյունաձեւ, իսկ Բելի զորքը գալիս է անկանոն անբոխի մամ: Այ- սինքն, հայերի մոտ կար հսակ մեակված մարտավարություն: Հայկն իր զորք բա- ժանում է թեւերի, ինքը դեկավարում է կենտրոնական թեւը, աջ զորաթեւին հրա- մանատար է կարգում իր որդի Արամանյա- կին, ձախ զորաթեւին՝ իր թոռ Կարնուսին: Յուրաֆանչյուր զորաթեւի հրամանատա- րին կարգում է սեղակալներ, որոնցից հրամանատարի զոնվելու լիեմում անմի- ջաղեւս փոխարինողներ լինեն: **Այս սկզ- բունները** այսօր արդեն բոլոր երկրների բա- նակների մարտական կանոնագրերում դաստարակ է: Ճակատամարտում հայերի կողմից կիրառված գեմերից Խորենա- ցին նեում է տուրն ու լայնալիծ աղեղը, ինչը վկայում է դեռեւս հնագույն Երջա- նում հայերի բանակում դիդուկահարներ ի առկայության մասին:

Խեթական աղբյուրներից էլ սեղեկա- նում ենք, թե ինչդեպ **Հայասայի Ան- նիաս (1345-1316 թթ.) թագավորը** խե- լացի մարտավարության (գիբերային մար- տերի) շնորհիվ կարողացել է սեական ժամանակ հաջող դայարել խեթական գերակառող ուժերի դեմ և դուրս վոնդել նրանց երկրից:

Տարբեր աղբյուրներ էլ վկայում են, որ հայկական բանակն ավելի հզորացավ և կատարելագործեց **Վանի (Արարա- սյան) թագավորության (Ք.ա. 9-6-րդ դդ.) Երջանում**, որը ռազմարվեստը լա- վագույնս օգտագործում էր՝ սեղանի մոդատարող դիրքը, նախաղետ ստեղծ- ված հեմակետերը, զորատեսակների հա- ձանաման հերթականությունը և այլն: Ար- գիսի Ա (786-764), Սարգուր Բ (764-735) և Ռուսա Ա (735-714) թագավորների բա- նակները մեծաթիվ էին: Դրանք հավաֆ- վում էին աշխարհագրից, սակայն մի- ջուկը մեծական, 30-40 տարակ փորձա- ռություն ունեցող տրոֆետուրներ էին:

Յուրաքանչյուր երկրի սոցիալ-սնտեսական զարգացման մասնությունը ձեռնարկում է երկրի ընդհանուր զարգացման մասնությունը անբաժանելի է կարելու մասը: Այդ մասնության արձանագրումը, մեր կարծիքով, հետադարձ է երկու հիմնական մոդալիտետների: Առաջինը, որ այն սլայդ էրկրի (ազգի) մասնությունն է սոցիալ սնտեսական բնագավառում, քանի որ նույնիսկ այսօրվա իրադարձությունները ընդամենը մեկ օր հետո դառնում են մասնությունն էլ, որի վերաբերյալ ներկայումս ամբողջությամբ է (դարձվել է) այդ սլայդները փոխանցել հաջորդ սերունդներին: Երկրորդ մոդալիտետի իմաստն այն է, որ ճանաչելով կամ իմանալով անցած ժամանակահատվածում իրականացված սոցիալ-սնտեսական փոփոխությունները և այդ ընթացքում թույլ սված վիճակները կամ բացթողումները՝ լայն հնարավորություն է ընձեռնվում հետագայում դրանք չկրկնելու կամ խուսափելու նախորդ սխալներից:

Հայաստանի Երրորդ հանրապետության ավելի քան քառասունամյա զարգացման «ֆիլիսոֆի» իմաստավորել այդ ժամանակահատվածը: Այս տեսակետով մեզ է նկատել, որ ՀՀ սնտեսագիտական միջին այս խնդրով զբաղվող չի զբաղվել: Ներկայումս զգացվում է այդ բացը լրացնելու և անցած ավելի քան երկուսուկես սասնամյակի սոցիալ-սնտեսական անցողիկ նկատարները սնտեսագիտական վերլուծության և իմաստավորման ենթարկելու համար:

Հայսնի է, որ Հայաստանի հիմնական հարստությունը մարդկային կապիտալն է: Թեև ներկայումս մեր հանրապետությունում չի հաշվարկվում ազգային հարստության մեծությունը, սակայն կարծում ենք, որ այն առաջիկայում կհաշվարկվեն և ավելի կունկրեն մեք կունենանք ազգային հարստության և մրա բաղկացուցիչների վերաբերյալ թաղանթը: Նկատելով, որ ազգային հարստության ցուցանիշը սոսկ թվաքանակային մեծությունն չէ, այլ կրում է որոշակի գաղափարախոսական հենք այն առումով, թե սլայդ երկրի սահմաններում ինչ-որչաի արժեքային համակարգ է գործում և որ մեծությունը ձեռնավորող բաղադրիչներից յուրաքանչյուրը արժեքային հիերարխիայում ինչ-որ մեկի է զբաղեցնում: Այդ ամենով հանդերձ զարգա-

Մեր գլխավոր հարստությունը՝ մարդկային կապիտալը

ցած երկրների ազգային հարստության հաշվարկման մեթոդաբանության և ստացված կունկրեն մեծությունների ծանոթանալուց հետո կարող ենք նշել, որ այդ երկրներում ազգային հարստության զգալի բաժինը կազմում է մարդկային կապիտալը: Այսպես, օրինակ, ԱՄՆ-ի ազգային հարստության 84%-ը կազմում է մարդկային կապիտալը (համեմատության համար նշենք, որ այդ երկրի բնական ռեսուրսների կոչումը կազմում է 0.67%): ԵՄ երկրներում այդ ցուցանիշը տատանվում է 40-75%-ի սահմաններում, իսկ Կանադայում՝ 94% (նկատել, որ Կանադայում է գտնվում խմելու ջրի աշխարհի ռեսուրսների զգալի մասը):

Այլ հիմնահարցերի հետ միասին վերը նշված երկու կարևորագույն հիմնական գործոնների լուծումների որոնմանն է ուղղված Չ. Ղարաբյանի, Ա. Խառատյանի և Ռ. Իսահակյանի աշխատությունը*:

Այն բաղկացած է 4 գլխավորից, ինչպես նաև վերջապահից և օգտագործված գրականության ցանկից:

Առաջին՝ «**Մարդկային կապիտալը և նրա զարգացման հիմնական դրսևորումները նախախորհրդային և հորհրդային Հայաստանում**» գլխում բնութագրվում են առարկա են դարձել մարդկային կապիտալի էությունը և հետազոտման մեթոդաբանությունը, նախախորհրդային Հայաստանում և հորհրդային Հայաստանում մարդկային կապիտալի վերաբերող հիմնահարցերը, ինչպես նաև կապիտալի նախապայմանական կուսակման հայաստանյան դժվարությունները, կոռուպցիոն բնույթը և ծանր հետևանքները:

Երկրորդ գլխում կարելու է և՛ ՄՍՀՄ կազմավորման և Հայաստանում ռուսկալական սնտեսության կայացման, ինչ-որչաի նաև Հայաստանի սնտեսական և սոցիալական խորը ճգնաժամին վերաբերող հարցերը:

Աշխատության երրորդ՝ «**Հարստության և եկամուտների բեռնացված բաշխումը և Հայաստանի բնակչության զանգվածային արհեստանոց**» գլխում կարելու է Վ. Ղարաբյանի անցու-

մային սնտեսությունում բաշխման հարաբերությունները, սնտեսական սնտեսությունների եկամուտների և ծախսերի բեռնացումը, բնակչության զանգվածային արհեստանոցը և դրա դրսևորման ձևերը:

Գլխավոր աշխատանքի չորրորդ՝ «**ՀՀ մարդկային կապիտալի կորուստները և դրանց կանխման հիմնախնդիրները**» գլխում բնութագրվում են դարձել մարդկային կապիտալի ֆանկական կորուստները և հաղթահարման հիմնախնդիրները, մարդկային կապիտալի որակական կորուստները և կրթության զարգացման հիմնախնդիրները, գործազրկությունը՝ որդես մարդկային կապիտալի որակական կորուստ, և դրա կանխման ուղիները:

Աշխատության «**Վերջապահի փոխարեն՝ բաժնուր կարող ենք**» գլխում «**ՀՀ սոցիալ-սնտեսական և ժողովրդագրական մի քար խնդիրների լուծման, այդ թվում՝ բանական գիտությունների համադասարան թվաքանակի աղաքողման համար ՀՀ գրական խնդիրներից է աշխատանքային միջավայրի և այլ ձևերով մոտավոր հաշվարկներով արեկան 30-35 հազար աշխատանքային բնակչության, հիմնականում երիտասարդների՝ շրջանցված գիտությունների, արագաձեռի կանխումը: Ինչ-որչաի չի: Բայց ժամանակի փոխանությունները, մտավորականությունն այսօր մեզ է անեն ամեն ինչ, որ արագաձեռ կանխվի**»:

Ամբողջությամբ կարելի է համաձայնել հեղինակների այս տեսակետի հետ և կարծում ենք այն ժամանակին հետագույնում մարդկային կապիտալի որակական և քանակական անկումաբարեկցի մեկը:

Պեք է նշենք նաև, որ ժամանակակից դարձված ժողովրդագրություններ և կոչումներ ունեցող ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ ՀՀ զինության վասակավոր գործիչ **Գ.Ա. Ղարաբյանի** գլխավորությամբ ստեղծված աշխատությունը, որն աչքի է ընկնում մեր իրակապիտալի գիտական, ճշմարտացի և արագավերականգնի մեկը և արագաձեռ կանխվելու հետազոտման մե-



կայացմամբ և ամփոփմամբ, վիճակագրական հարուստ նյութերի օգտագործմամբ և վերլուծությամբ, կիրառական ճանաչողության և կարելության եզրահանգումներով և արագաբերություններով կարող է հիմք հանդիսանող ՀՀ սոցիալ-սնտեսական փոփոխությունների կարևորագույն գործոնները, և հասկալես սոցիալական-սնտեսական ժողովրդագրական, մարդկային կապիտալի վերաբերության արդյունավետ ուղիների մեկուն, ինչպես նաև հուսակի ազգային անվանությունը և աղաքողման մյուս ուղիների կատարելագործման և բարելավման գործում:

Այս ամենը վկայում է, որ մեր ձեռքին է արժեքավոր, գիտակիրառական աշխատություն, ինչն արժանի է ամենաբարձր մասնագիտական գնահատականի:

Վ. ՂԱՐԱԲՅԱՆ,
ԵՊՏ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԱՊԻՏԱԼԱԿԱՆ
ՖԻԼՈՍՓԻԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ՊՈԼՑԻՏ, ՊՐՈԲԻՒՍ

Ա. ՄԱՐԿՈՅԱՆ
ԵՊՏ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԱՊԻՏԱԿԱՆ
ՖԻԼՈՍՓԻԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԴՊՆՍՏ, ՊՐՈԲԻՒՍ

* Չ. Ղարաբյան, Ա. Խառատյան, Ռ. Իսահակյան, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-սնտեսական զարգացումները և մարդկային կապիտալի վերաբերության հիմնախնդիրները անկախության արիներին», Եր., ԵՊՏ հրատ., 2017, 340 էջ:

«Viva 1500». ՄՍՄ Ռուսաստանի զանգահարելիս վճարել միայն առաջին երեք րոպեի համար

ՎիվաՄեկ-ՄՍՄ-ը տեղեկացնում է, որ մինչև 2018թ. մարտի 1-ը «Viva 1500» սակագնային լիցենզիա բաժանողները կարող են գանգահարել ՄՍՄ Ռուսաստանի բաժանող հանդիսացող իրենց մեքերներին՝ վճարելով միայն զանգի առաջին երեք րոպեի համար:

Առաջարկը գործում է «Viva 1500» սակագնային լիցենզիա կապիտալի փաթեթ ունեցող բաժանողների համար:

«Viva» սակագնային լիցենզիայի յուրահատուկ են, քանի որ նրանք առավելագույն հարձեղծված են բաժանողների կարիքներին և տրամադրում են ծառայությունների ամբողջական փաթեթ՝ ներառյալ ձայնային և ինտերնետ հասանելիության ծառայությունները: «Viva 1500» սակագնային լիցենզիա հնարավորություն է ընձեռնում իր բաժանողներին, այն է՝ ՄՍՄ Ռուսաստանի զանգահարելիս վճարել միայն զանգի առաջին երեք րոպեի համար: Լիցենզիայի հետադարձ կապիտալի առաջատար օրինակները, մեք հանդես են գալիս նորարար լուծումներով, որոնք թույլ են տալիս հաղթահարել հեռավորությունը», - ասել է ՎիվաՄեկ-ՄՍՄ-ի գլխավոր սնտեսակ **Ռալֆ Յիրիկյանը**:

Մասնաձևային տեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, գանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հարողորակցվել մեք հեռ «111 օնլայն» ղորակի միջոցով, կամ այցելել մեր տղասարկման կենտրոններին մեք մեք: Մեր նորություններին մեքսալես ծանոթ լինելու համար միացել մեք Ֆեյսբուքում՝ <https://www.facebook.com/MTSArmenia/>

Եվս մեկ ընսանիք վազուն սնակից տեղափոխվել է բարելար քնակարան

ՎիվաՄեկ-ՄՍՄ-ի և Հայաստանի «Ֆուլեր սնակից կենտրոն»-ի կողմից իրականացվող բնակարանային ծրագրով, Արագածոնի մարզում այս արի բարելար քնակարանի սեր է դարձել վեք ընսանիք: Արագածոնի գյուղում բնակվող Գեորգյանների ընսանիքը դրանցից մեկն է: Նրանց հեք բնակարանում ուրախությունը կիսելու համար, գործակցող կողմերի ղեկավարներն այցելել են գյուղ:

Նախկինում ընսանիքն արել է վազուն-սնակում՝ սասնամյակներ առաջ ձեռք բերված, բայց արիներ արունակ նույն տեսք ունեցող կիսավեր չինության կողմին: Այս արվա գարմանը, համագործակցող կազմակերպությունների աջակցությամբ, Գեորգյաններն սկսել են չինարություն իրականացնել և արելու համար ոչ ղիսանի կառուցքն արել հարմարվել տուն են դարձել իրենց համար:

Վազուն սնակում արելու դաժան կյանք ոչ ոք չի կամենա, թեկուզե մեք օր: Մեքողական ղաքտը ոչ միայն մարմին են կառնողում, այլև հոգին: Երեխաներ մի տեսակ ընկճված ու ղիսուր էին, կարծես ուրախությունը կրել էր մեր ընսանիքից: Երեք տեղափոխվեցին մուր տուն, արագ ազակցեցին ոչ միայն վազուն սնակից, այլև անցյալի վաս հիտողություններին: Այնքան երջանիկ են, որ նուր հարկի սակ հյուրընկալում են մեր կյանքը փոխած մարդկանց», - ասել է ընսանիքի մայրը՝ **Նարինեն**:

Վեք արվա համագործակցության ընթացքում, միայն Արագածոնի մարզում կիսակառուցված չինարություններն ար-



վարել կամ տունը վերանորոգել է 21 ընսանիք: Հայաստանի արբեր մարզերում լուծվել է 150 ընսանիքի բնակարանի ղիսողիքը:

«Կյանքը հարբ ձանաղարի չէ: Տարիների ընթացքում լինում են եւ վերելներ, եւ վարելքներ, լինում են եւ հաջողություններ, եւ ղիսողություններ: Գուցե հենց դա է կոչում մարդկանց՝ սղիղելով ուժեղացնել կամքը, աշխատելու վճռականությունը և հաջողության հասնելու ձգտումը: Կարելու է, որդեսի յուրաքանչյուր իրեն հեք ողակ ընկճվելու, հուսահատվելու անօգուտ մեքից և հավասար, որ ինքը կկարողանա կարելու գործ կատարել: Եվ եթե հավասար աղա կկարողանա նաեւ իրականացնել իր երազանքները: Այս ընսանիքն անցել է հենց այդ ձանաղարիով: Համոզված են, որ այս սան համար արված յուրաքանչյուր արի հեք նրանք ավելի մեք կամ են ձեռք բերել: Երազանքն իրականացված է հիմա նրանք ղեք է նուր երազանքներ փնտրել և ունենում դրանք եւ իրականացնելու վճ-

ռականություն», - ասել է ՎիվաՄեկ-ՄՍՄ-ի գլխավոր սնտեսակ **Ռալֆ Յիրիկյանը**:

«Առողջ ընսանիք, որդես հասարակության միավոր, համայնքի ու երկրի կայուն զարգացման գրավական է: Առողջ միջավայրում արող երեխան միանշանակ առավելություն ունի իր ժամանակը մեք օգտագործելու, զարգանալու և սեղծագործելու առումով: Մեր ղիսիրեն է հնարավորին աս ընսանիքների ընձեռնել այդ հնարավորությունը», - ասել է «Ֆուլեր սնակից կենտրոնի» նախագահ **Աոն Եղիազարյանը**:

2017 թվականին ՎիվաՄեկ-ՄՍՄ-ը կատարել է 31 մլն դրամի, իսկ ընդհանուր առումը՝ մոք 370 մլն դրամի ներողում՝ բնակարանաչինության ծրագրի իրականացման համար:

«ԱԶԳ» ԸՄԲԱԾԱԹԵՐԹ
Հուսարակոթեան ԻԳ արի
Հիմնաղիր և հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՄՄԸ
Երեան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@armin-co.com

www.azg.am

Գլխաուր ղանգիր
ՅՄԿՐ ԱԻԵՏԻՅԵԼՆ հեք. 060 271117
Հառվաղաղաղուն (գոլվաղ) հեք. 582960, 060 271112
Լրագրողների սեքեակ հեք. 060 271118
Համակարգչ. ծառայություն հեք. 060 271115
Շուրջօրեալ լրահալ ծառայություն
հեք. 060 271114, 010 529353
Համակարգչային արանածր՝ «Ազգ» թերթի

«AZG» Weekly
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Արծաթե ԲԱՆՉՈՒՆՅԱՆ

Ռուսական ֆաղափական Երևանում և Երևանում և Երևանում...

1889-ի հոկտեմբերի 27-ին Եկատերինոպոլսում...

Նուրբան Բանաստեղծուհի և Երևանում...

Նուրբան Բանաստեղծուհի 1914-ին եղել է «Ռաբոտնիցա»...

Գաղափարային կրթության համազարկի...

կինոաշխարհ է եկել 1924-ին՝ խորհրդային կինոնկարչության...

(սցենարի համահեղինակ՝ Օսիպ Բրիլ): Գրել է նաև...

Իր հուշերում Ելզբեթյանը Աղաջանովային է նվիրել...

զին բոլորակ մարդ էր, որին ես հանդիպեցի...

Նինա Աղաջանովա-Շուսկոյի մասին ջերմ հուշեր է գրել...

«Խորամանկ թիթեռնիկ» Նուրբան



հանապի աղբյուրությունը: Հենց Աղաջանովայի առաջարկով...

ինձ համար Ելզբեթյանը մի տղայի էր: Նրան հանձնարարվել էր...

Բավական հայտնի է «Պոստմոդերնիզմ»...

ձառու, նուրբ մանկավարժի, որ վառել է Երևանում...

Աղաջանովա-Շուսկոյ 1934-1938 թթ. աշխատել է Ռիգայի...